

КВАРТАЛЕН е-БИЛТЕН

МБА

Македонска Банкарска Асоцијација

ISSN 2671-3772

**Македонска банкарска
асоцијација**

е асоцијативна членка на
Европската банкарска
федерација

Содржина:

- **ВОВЕД**

- **д-р Фатих Шахбаз**,
главен извршен директор и
претседател на Управниот
одбор на Халк банка АД Скопје

- **ЗБОР ИМА**

- **Игор Величковски**,
вицегувернер на Народна
банка на Република Северна
Македонија

- **ВО ФОКУС**

- **Улогата на функцијата
контрола на усогласеност
во банките во однос на
примената на новиот Закон
за финансиски инструменти**

ВОВЕД

Д-Р ФАТИХ ШАХБАЗ,

ГЛАВЕН ИЗВРШЕН ДИРЕКТОР И ПРЕТСЕДАТЕЛ
НА УПРАВНИОТ ОДБОР НА ХАЛК БАНКА АД СКОПЈЕ

Безбедноста, иновациите и одржливоста како двигатели на промените

Банкарскиот сектор во Северна Македонија влегува во нова развојна фаза. По години во кои фокусот беше ставен на стабилноста, отпорноста и справувањето со последиците од глобалните економски предизвици, денес сè појасно се исцртуваат трендовите што ќе го обликуваат банкарството во иднина – дигитализацијата, безбедноста на плаќањата, одржливото финансирање и поголемата финансиска инклузија. Во такви услови, успехот нема да го одредува само финансиската сила, туку и способноста брзо да се препознаат и да се искористат новите можности.

Македонскиот банкарски сектор останува еден од најстабилните сегменти на економијата, со висока капитализираност, солидна ликвидност и континуирана поддршка на домаќинствата и компаниите.

КВАРТАЛЕН е-БИЛТЕН

МБА

Македонска Банкарска Асоцијација

ISSN 2671-3772

Македонска банкарска асоцијација

е асоцијативна членка на
Европската банкарска
федерација

Содржина:

- Проект за поттикнување и подготовка на македонски компании за пазарно финансирање

- СОРАБОТКА СО

- Касис АД Скопје

- РЕАЛИЗИРАНИ АКТИВНОСТИ

- ЕДУКАТИВНО КАТЧЕ

- КОРИСНИ ЛИНКОВИ

Но, денес стабилноста сама по себе не е доволна. Како индустрија, се наоѓаме во исклучително динамичен период во кој технолошкиот напредок и зголемените очекувања на клиентите наметнуваат потреба од брза адаптација, визионерство и пред сè – одговорност. Клиентите очекуваат побрзи услуги, поголема достапност и повисоко ниво на сигурност, а банките треба да бидат подготвени да одговорат на тие очекувања.

Покрај технолошката револуција, пред нас се исправени и крупните прашања поврзани со одржливото финансирање и ESG-стандардите (еколошки, социјални и управувачки прашања). Банките веќе не се само финансиски посредници; ние сме катализатори на зелената транзиција. Наша должност е да го поддржиме реалниот сектор преку инвестиции во обновливи извори на енергија, енергетска ефикасност и проекти кои носат долгорочна благосостојба за целото општество.

Сведоци сме и на сè поголема интеграција на домашниот финансиски пазар со регионалните и меѓународните текови. Банкарството повеќе не е ограничено само на традиционалните услуги. Денешните клиенти бараат пристап до нови инвестициски можности, современи финансиски производи и решенија кои ќе им овозможат поефикасно управување со нивните средства.

Халкбанк ја пречекува оваа нова етапа од своето работење со цврсти темели, јасна стратегија и силна поддршка од своите акционери. Нашата визија е јасна – да бидеме банка која не само што ги следи промените, туку и активно ги создава. Затоа инвестираме во современи технологии, во проширување на нашата мрежа и во унапредување на услугите што секојдневно ги користат нашите клиенти. Веруваме дека банкарството треба да биде достапно, едноставно и сигурно, а секоја нова инвестиција е насочена токму кон подобрување на искуството на клиентите.

Покрај инвестициите во технологија, остануваме посветени и на поддршката на реалната економија. Веруваме дека развојот на малите и средните претпријатија, поддршката на претприемништвото, особено на женското претприемништво и финансирањето на нови инвестиции се меѓу најважните предуслови за одржлив економски напредок. Затоа продолжуваме активно да ги поддржуваме компаниите во нивните развојни планови, како и граѓаните во остварувањето на нивните лични и семејни цели.

КВАРТАЛЕН е-БИЛТЕН

МБА

Македонска Банкарска Асоцијација

ISSN 2671-3772

**Македонска банкарска
асоцијација**

е асоцијативна членка на
**Европската банкарска
федерација**

ВОВЕД

Како дел од една силна меѓународна банкарска групација, Халкбанк активно работи и на проширување на својата понуда во насока на создавање нови можности за своите клиенти. Особено сме горди што овозможуваме македонските инвеститори да добијат пристап до нови пазари и нови перспективи за вложување, вклучително и можностите што ги нуди Истанбулската берза – еден од најдинамичните финансиски пазари во регионот. Веруваме дека поврзувањето на македонските инвеститори со меѓународните пазари претставува важен чекор кон поголема финансиска едукација, диверзификација на инвестициите и развој на инвестициската култура во земјата.

Особено место во нашата стратегија има одржливоста. Денес, успешноста на една банка не се мери само преку финансиските резултати, туку и преку влијанието што го има врз општеството и животната средина. Затоа поддршката на зелени иницијативи, поттикнувањето на одговорно финансиско однесување и вложувањето во проекти што создаваат долгорочна вредност остануваат меѓу нашите приоритети.

Еднакво важна е и нашата улога во заедницата. Халкбанк и понатаму ќе биде активен поддржувач на проекти од областа на образованието, спортот, културата, екологијата и хуманитарните активности. Веруваме дека силните институции имаат обврска да придонесуваат за развојот на општеството во кое работат и создаваат.

Како дел од МБА, продолжуваме посветено да работиме на финансиската едукација, инклузивноста, подигнувањето на професионалните стандарди, како и на создавањето подобри можности за развој и пристап до финансии за млади и жени претприемачи. Со заеднички напори и синергија помеѓу сите чинители на пазарот, уверен сум дека ќе изградиме уште постабилен, помодерен и поотпорен банкарски систем. ■

Со почит,

Д-р Фатих Шахбаз

главен извршен директор и претседател
на Управниот одбор на Халк банка АД Скопје

ИГОР ВЕЛИЧКОВСКИ,

ВИЦЕГУВЕРНЕР НА НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Монетарната политика и платните системи: двата столба на современото централно банкарство

Ефикасноста на монетарната политика е тесно поврзана со развиеноста на финансиските пазари, поради што реформите кои континуирано ги спроведува Народната банка претставуваат важна основа за зачувување на стабилноста и поттикнување одржлив развој на финансискиот систем. Во овој контекст би се осврнал на дел од клучните активности преземени во изминатиот период со цел зајакнување на преносните механизми на монетарната политика, како и на новините во платниот систем, кој претставува клучен сегмент од современата финансиска инфраструктура.

1. Современа монетарна рамка за поефикасен пренос на монетарните сигнали

Со измените во оперативната монетарна рамка, усвоени кон крајот на минатата година, беше заокружен значаен процес на нејзиното унапредување и усогласување со современите практики на централното банкарство. **Суштинската цел на реформата е зајакнување на сигналната улога на основниот инструмент на монетарната политика – благајничките записи – и поефикасно управување со ликвидноста во банкарскиот систем.** Со скратувањето на нивната рочност на седум дена и воспоставувањето симетричен коридор на каматните стапки се создадоа услови за попрецизно насочување на краткорочните каматни стапки на пазарот на пари и за подиректен пренос на монетарните сигнали кон финансискиот систем.

Првичните резултати од примената на новата рамка се охрабрувачки. Забележливо е подобрување на функционирањето на меѓубанкарскиот пазар на пари, каде што пократката рочност на основниот монетарен инструмент придонесе за подинамично управување со ликвидноста и формирање на пазарните каматни стапки блиску до нивото на референтната стапка на Народната банка. Ова дополнително ја зајакнува ефикасноста на монетарната политика, особено во услови на зголемена неизвесност.

Развојот на домашниот пазар на пари останува еден од стратегиските приоритети на Народната банка. Во изминатите две децении значаен придонес во овој процес имаше воведувањето на референтните пазарни каматни стапки СКИБОР и МКДОНИА, кое претставуваше важен столб во развојот на домашниот пазар на пари. Сепак, промените во финансиското опкружување наметнуваат потреба од натамошен развој на референтните стапки и нивно приспособување кон современите пазарни услови. Додека трае процесот на воспоставување нови и порепрезентативни референтни стапки, каматната стапка на благајничките записи може да претставува клучна референтна точка врз која банките ќе ги формираат пазарните каматни стапки, придонесувајќи за поголема ефикасност и транспарентност на домашниот финансиски пазар.

2. Современа платежна инфраструктура за поефикасни плаќања

Од регулаторни реформи до членство во СЕПА

Изминатите неколку години претставуваат период на суштински реформи во областа на платежните услуги и платните системи. Со донесувањето на **Законот за платежни услуги и платни системи и придружната подзаконска регулатива** беше направен значаен исчекор кон усогласување со европските стандарди и создавање услови за помодерен, поконкурентен и поинклузивен платежен екосистем.

Една од најважните придобивки е отворањето на пазарот за нови даватели на платежни услуги, со што се создаваат предуслови за **поголема конкуренција**, нови деловни модели и поиновативни услуги за граѓаните и компаниите. Во изминатите две години Народната банка лиценцира девет

даватели на платежни услуги, од кои четири добија дозвола да издаваат електронски пари. Исто така, преку воведувањето на концептот на **отворено банкарство** се создаваат услови за развој на нови дигитални решенија кои овозможуваат побрзо, поедноставно плаќање ориентирано во полза на корисниците.

Значителен напредок е постигнат и во **заштитата на потрошувачите**. Новата регулатива воведо стандардизирани рамковни договори за платежните услуги, обврска за јасно информирање за надоместоците, годишни извештаи за наплатените трошоци, како и можност за отворање платежна сметка со основни функции под поволни услови. Исто така, Народната банка ја воспостави алатката за споредба на надоместоците, која придонесе за зголемена **транспарентност** за граѓаните и им го олесни изборот на даватели што нудат платежни услуги согласно нивните потреби.

Воедно, посебно внимание е посветено на **безбедноста** на плаќањата преку воведување засилена автентикација на корисниците, со што се намалуваат ризиците од злоупотреби и се зајакнува довербата во дигиталните канали за плаќање.

Сите овие реформи придонесоа за значително усогласување на домашната правна рамка со европското законодавство, што претставуваше клучен предуслов за **пристапувањето на земјата во Единствената област за плаќања во евра – СЕПА**. Членството во СЕПА веќе носи конкретни придобивки за граѓаните и компаниите преку побрзи и поедноставни прекугранични плаќања во евра, со значително намалување на трансакциските трошоци и подобрена интеграција со европскиот платежен простор.

Градење на платежната инфраструктура на иднината

По успешното усогласување на регулативата и приклучувањето на земјата кон СЕПА, фокусот на Народната банка е насочен кон следната развојна фаза – модернизација на националната платежна инфраструктура.

На краток рок, предвиден е **премин на Македонскиот интербанкарски платен систем (МИПС) кон меѓународниот стандард ИСО 20022**, кој денес претставува глобален стандард за размена на платежните пораки и основа за поголема интероперабилност со европските и светските платни системи.

Во исто време, надлежните институции во соработка со банките работат и на **воспоставување нов единствен регистар на сметки**, кој ќе придонесе за поголема ефикасност и транспарентност во финансискиот систем и негова функционална усогласеност со прописите за спречување перење пари и финансирање тероризам, како и на воведување **електронски систем за присилна наплата**, со што дополнително ќе се модернизираат и дигитализираат процесите во платежната сфера.

Исто така, во тек е воспоставувањето на **новиот систем за инстант плаќања заснован врз клонот на ТИПС**, кој се развива во рамките на иницијативата на Европската централна банка за земјите од Западен Балкан. Овој систем ќе овозможи извршување на плаќања во денари во реално време, 24 часа дневно, седум дена во неделата, поставувајќи нови стандарди за брзина, достапност и корисничко искуство. Истовремено, тој ќе создаде основа за регионално поврзување на платните системи и постепен интеграција со европската платежна инфраструктура, овозможувајќи побрзи и поефикасни прекугранични плаќања во евра со земјите од Западен Балкан и Европската Унија. Новата инфраструктура ќе поттикне и развој на иновативни решенија за поедноставно иницирање на плаќањата преку мобилни апликации, ќе овозможи поекономично прифаќање на плаќањата на продажните места, како и побрзо располагање со средствата од страна на трговците. Се очекува пошироката употреба на дигиталните плаќања да придонесе и за поголема транспарентност во финансиските текови и намалување на сивата економија.

Партнерски пристап во изградбата на современ платежен екосистем

Постигнатите резултати во платежната сфера се плод на долгогодишен и комплексен реформски процес, кој бараше посветеност, експертиза и значителни вложувања од сите учесници. Тие се резултат на **заедничките напори на Народната банка и Министерството за финансии како регулатори, на банките, преостанатите даватели на платежни услуги и другите релевантни институции, како и на континуираната координација и партнерски пристап меѓу сите засегнати страни**. Воедно, заеднички постигнатите резултати претставуваат силна основа врз која се надградуваат тековните реформи и развојни проекти, кои и во наредниот период ќе бидат насочени кон понатамошна модернизација, европска интеграција и унапредување на платежните услуги во интерес на граѓаните и компаниите. ■

Пишува:

Искра Тосева,

член на Комисијата за усогласеност со прописи и спречување перење пари,
директор на самостојна дирекција за контрола на усогласеност на работењето
на банката и спречување перење пари, Комерцијална банка АД Скопје

Улогата на функцијата контрола на усогласеност во банките во однос на примената на новиот Закон за финансиски инструменти

Законот за финансиски инструменти („Сл. весник на РСМ“, бр. 66 од 20.3.2024 година и „Сл. весник на РСМ“, бр. 188 од 10.9.2025 година) **го претставува новиот столб на регулативата за пазарот на капитал во државата и ќе почне да се применува од октомври 2026 година.** Крајниот рок за целосна имплементација на овој Закон за инвестициските друштва и банките што вршат инвестициски услуги и активности е 18 месеци од влегувањето во примена.

Овој Закон претставува интеграција на европската регулатива и ги обединува во една системска рамка принципите на Директивата MIFID II и Регулативата MAR на Европската Унија. Со денот на неговата примена ќе престане да важи Законот за хартии од вредност.

Имајќи ги предвид видот, обемот и комплексноста на услугите и активностите опфатени со новата регулатива за пазарот на капитал, сите инвестициски друштва што ќе се усогласуваат со оваа регулатива се должни да воспостават функција на внатрешна контрола составена од функција за следење на усогласеноста на работењето на инвестициското друштво со релевантните прописи, функција за управување со ризици и функција на внатрешна ревизија.

Банките што вршат инвестициски услуги и активности пропишани со овој Закон, исто така, се должни да се усогласат со новата регулатива, но со оглед дека кај нив преку примената на Законот за банки како *lex specialis* веќе е воспоставен системот на контрола, функцијата за следење на усогласеноста на работењето само се зајакнува со нови обврски и ингеренции поврзани со сегментите на инвестициско банкарство.

Со новиот Закон за финансиски инструменти, улогата на лицето надлежно за усогласеност кај инвестициските друштва е ново задолжение, а во банките е значително зајакната и строго формализирана оваа улога, па на тој начин оваа функција станува клучна во системот на внатрешната контрола на инвестициските друштва и банките што вршат инвестициски услуги, односно централна контролна функција која обезбедува

законито, транспарентно и фер работење на финансиските институции, со посебен фокус на заштита на клиентите и управување со регулаторниот ризик на пазарот на капитал.

Комисијата за хартии од вредност, која со новиот Закон ќе се преименува во Комисија за надзор на пазарот на капитал, подетално ја уредува оваа функција и нејзините надлежности со Правилникот за начинот на работа на инвестициско друштво („Сл. весник на РСМ“, бр. 211 од 15.10.2024 година) кој ќе почне да се применува со денот на почеток на примена на Законот за финансиски инструменти.

Новата регулатива им наметнува обврска на инвестициските друштва и банките што вршат инвестициски услуги и активности преку функцијата за следење на усогласеноста да воспостават, спроведуваат и да применуваат политики и постапки чија цел е идентификување на ризиците од неисполнување на обврските што произлегуваат од Законот, и да воспостават соодветни мерки и постапки со цел нивно минимизирање. Оваа функција со новата регулатива е надлежна за давање совети и помош на релевантните лица кои се надлежни за извршување на инвестициските услуги и активности, за потребите на исполнување на обврските што произлегуваат од Законот, за известување до Управниот одбор и Надзорниот одбор за спроведувањето и ефикасноста на целокупното надзорно опкружување за инвестициските услуги и активности, за утврдените ризици, за примена на програмата за следење заснована на ризик, која ги зема предвид сите подрачја на инвестициските услуги, активности и релевантните помошни услуги, при што се утврдуваат приоритети условени од процената на ризикот од неусогласеност со кои се обезбедува сеопфатно следење на ризикот од неусогласеност.

Лицето одговорно за извршување на функцијата за следење на усогласеноста е должно да изработи и да достави до Управниот и до Надзорниот одбор најмалку еднаш годишно **извештај за работата на функцијата за следење на усогласеноста**. Извештајот за работа на функцијата за следење на усогласеноста содржи најмалку извештај за остварување на годишниот план за работа, список на извршени планирани и вонредни работи, список на планирани, а неизвршени работи и причини за неизвршување на планот, резиме на најважните факти утврдени во извршените контроли, ревизии и/или други работи, извештај за извршување на предлозите, препораките и мерките за отстранување на неправилностите и незаконитостите, како и на недостатоците и слабостите утврдени при контролите и причините за нивно неизвршување, извештај за адекватноста на функционирањето на системот за постапување по жалби и поплаки и позначајни жалби и поплаки кои може да укажуваат на материјален ризик од неусогласеност, извештај за системот на управување со производите, кога е применливо и во соодветен обем, како и општа оцена за усогласеноста со обврските пропишани со Законот и со подзаконските акти донесени од Комисијата.

Извештајот за функцијата за следење на усогласеноста на банка (кредитна институција), покрај содржината пропишана со Законот за банки, задолжително ја вклучува и содржината што се однесува на работата на функцијата за следење на усогласеноста во делокругот на должностите од Законот за финансиски инструменти. **Новина е што содржината на извештајот кој се однесува на инвестициските услуги и активности, потпишана од страна на лицето надлежно за контрола на усогласеност во банката, треба да се доставува секоја година и до Комисијата за надзор на пазарот на капитал, најдоцна до 31 март во тековната година за претходната година.**

Со оглед на тоа што самиот Закон наметнува строги стандарди за транспарентност, интегритет на пазарот и спречување каква било форма на пазарна злоупотреба, банките како системски важни субјекти на финасискиот пазар во државата, исполнувајќи ја законската, но и етичката обврска преку воспоставување интерни процедури и механизми, **преку функцијата за контрола на усогласеност, меѓу другото, треба да ги преземат сите системски мерки и постапки со цел да оневозможат злоупотреби на внатрешни информации за инсајдерско тргување, пазарни манипулации, да спречат судир на интереси и да ги дефинираат основните начела и етичките моменти при тргување со хартии од вредност од страна на вработените, а посебно од страна на релевантните лица во банките, согласно Законот.** За таа цел, една од мерките што ги наметнува новиот Закон е водење Список на лица кои имаат пристап до внатрешни информации (инсајдер-листа), преку кој треба да се следи и мониторира однесувањето на релевантните лица кога вршат сопствени трансакции, како и однесувањето на преостанатите вработени во Банката кои се наоѓаат на некои од листите на следење, особено во експлицитните периоди на забрани за тргување. Според најдобрите практики, овој список се води од страна на функцијата за контрола на усогласеност на работењето и како дел од мониторингот и контролата се водат: список на лица што имаат пристап до внатрешни информации (инсајдер-листа), список на лица со ограничувања на сопствените трансакции (листа на забрани) и список на лица за набљудување (листа за следење). Списокот на лица што имаат пристап до внатрешни информации треба редовно да се ажурира, да се достави до Комисијата на нејзино барање и да се чува во период од најмалку пет години од денот на неговото составување, односно ажурирање.

Глобите што ги предвидува новиот Закон во случај на негово прекршување, особено во делот кај забранетите дејствија, се сериозни и максималните се движат во износ од 100.000 до 150.000 евра за правното лице и 50.000 евра за одговорното лице во правното лице, кој износ може да биде во трикратен износ за одговорното лице ако прекршокот е сторен од користољубие или со него е предизвикана поголема имотна штета.

Со донесувањето силни интерни акти и редовна контрола над нивната примена од страна на функцијата за контрола на усогласеност, како и преку подигнување на свеста преку воспоставување јасен и едукативен процес со обезбедување прецизни упатства во смисла на афирмирање на дозволени активности, а санкционирање на активности кои претставуваат прекршување на регулативата, ќе се постигне минимизирање на ризикот од неусогласеност со забранети дејствија и целокупното работење на банките согласно Законот. Оттука, интерните акти треба да се основа за корпоративната политика, а нивното донесување да овозможува континуитет во работењето согласно најдобрите европски практики, подигнување на кредибилитетот на банката пред јавноста и пред регулаторот, зајакнување на контролните механизми со цел да се подигне на едно ново стратешко ниво делот на давањето инвестициски услуги. ■

Пишува:

Каролина Каровска Божиноска,

директор на Сектор за развој, промоција и односи со јавност,
Македонска берза АД Скопје

Проект за поттикнување и подготовка на македонски компании за пазарно финансирање

Развојот на функционален пазар на капитал претставува еден од фундаменталните предуслови за одржлив економски раст и зголемување на инвестициите во корпоративниот сектор. Имајќи ја предвид доминантната улога на малите и средни претпријатија во македонската економија, недоволното користење на пазарот на капитал како извор на финансирање и ограничениот број нови издавачи на Берзата, во изминатите неколку години Берзата реализира повеќе активности чија цел е создавање услови за зголемување на пазарната понуда и појава на нови котации на хартии од вредност. Во таа насока, во 2023 година Берзата го формира деловниот БУМ Клуб преку кој се спроведуваа активности за промоција на пазарот на капитал како алтернативен извор на финансирање, зацврстување на соработката со домашни компании и поттикнување на нивната подготвеност за идно пазарно финансирање. Како продолжение на овие активности, Берзата воспостави стратешка соработка со Европската банка за обнова и развој (ЕБОР), која се конкретизира со проект за поттикнување и подготовка на македонските компании за пазарно финансирање.

Оттука, Македонската берза во соработка со ЕБОР на крајот од јуни објави **јавен повик** за учество на домашни компании во проект за поттикнување и подготовка за пазарно финансирање. Проектот претставува систематска и структурирана иницијатива на домашниот пазар насочена кон идентификација, едукација и подготовка на компании кои на среден рок би можеле да излезат на берза и да приберат капитал преку издавање акции или корпоративни обврзници. Во суштина, станува збор за проект чија цел е создавање конкретен „pipeline“ на потенцијални нови издавачи на Македонската берза, кои во иднина би можеле да ги користат можностите и придобивките што ќе ги понуди новиот Пазар на растечки компании. Овој пазар е предвиден со новата законска регулатива за пазарот на капитал, усогласена со европските директиви.

Потребата од ваков проект произлегува од неколку клучни предизвици со кои се соочува домашниот корпоративен сектор.

- **Прво**, најголем дел од македонските компании традиционално се потпираат на банкарско кредитирање како примарен извор на надворешно финансирање. Иако банкарскиот сектор останува доминантен и стабилен извор на капитал, ваквата зависност ја ограничува диверзификацијата на финансиските извори и може да влијае врз долгорочната финансиска флексибилност на компаниите.

- **Второ**, кај значителен број домашни компании постои ограничено познавање на можностите што ги нуди пазарот на капитал, како и недоволно разбирање на процесите поврзани со издавање акции или обврзници, корпоративното управување, односите со инвеститорите и регулаторните барања.
- **Трето**, голем дел од компаниите не располагаат со независна и професионална процена на сопствената подготвеност за пристап до пазарот на капитал, што често претставува значајна пречка при носењето стратешки одлуки за нивниот понатамошен развој.

Оттука, основната цел на Проектот е да им овозможи на избраните компании објективна процена на нивната моментална состојба и потенцијал за пазарно финансирање, како и да ги подготви за евентуално идно прибирање на капитал преку јавна понуда на акции или обврзници.

Во рамките на Проектот ќе бидат избрани **најмногу десет компании** кои ќе покажат конкретен интерес и потенцијал за користење на пазарот на капитал како извор на финансирање. Краен рок за доставување на апликациите е 1.9.2026 година.

Проектот е наменет за компании кои:

- имаат амбициозни развојни планови и потенцијал за раст;
- планираат нов инвестициски циклус;
- сакаат да обезбедат долгорочен генерациски континуитет на бизнисот;
- разгледуваат алтернативни модели на финансирање;
- имаат интерес за подобрување на корпоративното управување;
- сакаат да добијат независна експертска процена пред носење важни финансиски и стратешки одлуки.

Покрај наведените квалитативни критериуми, изборот на компаниите ќе се врши согласно критериумите за подобност на ЕБОР и соодветните донаторски програми. Во таа насока, компаниите треба да ги исполнуваат основните услови поврзани со големината, сопственичката структура, секторската подобност и интегритетот на компанијата и менаџментот. Меѓу другото, се предвидува компаниите да имаат годишни приходи до 50 милиони евра, актива до 43 милиони евра и до 500 вработени, да бидат во мнозинска приватна сопственост и претежно во сопственост на домашни лица како крајни сопственици. Дополнително, согласно политиките на ЕБОР, од учество се исклучени компании кои работат во одредени сектори, како што се одбранбената индустрија, тутунската индустрија, активности поврзани со супстанции забранети со меѓународно право и самостојни објекти за коцкање. Особено внимание ќе се посвети на интегритетот и репутацијата на компанијата и нејзиниот менаџмент, при што ќе се оценува постоењето на евентуални претходни или тековни правни постапки кои би можеле да влијаат врз реализацијата на проектот или да претставуваат репутациски ризик за ЕБОР. Исто така, важен елемент во процесот на селекција ќе биде посветеноста на менаџментот кон развојот на компанијата и кон самиот проект, подготвеноста за прифаќање стручни препораки, како и транспарентноста во обезбедувањето финансиски и други релевантни информации потребни за спроведување на анализите и процените во рамките на проектот.

Проектот се состои од две меѓусебно поврзани компоненти.

1. Првата компонента претставува специјализирана **Лидерска академија** наменета за сопствениците и највисокиот менаџмент на избраните компании. Академијата има цел да обезбеди практично разбирање на механизмите на пазарот на капитал, улогата на инвеститорите, процесот на

вреднување на компаниите, подготовката на инвестициска приказна, регулаторните барања и обврските што произлегуваат од статусот на јавна компанија.

2. Втората и суштински најважна компонента е индивидуалната процена на подготвеноста на компаниите за пристап до пазарот на капитал (Issuer Readiness Assessment). Овој процес ќе биде реализиран поединечно за секоја избрана компанија и ќе опфати детална анализа на финансиските показатели, организациската структура, корпоративното управување, нивото на транспарентност и известување, конкурентската позиција и инвестициската атрактивност. Особена вредност на оваа компонента е што секоја компанија ќе добие индивидуален извештај со конкретни препораки и идентификувани области за подобрување. На тој начин компаниите ќе добијат јасна слика за тоа што е потребно да преземат за успешно излегување на пазарот на капитал во иднина.

За реализација на Проектот се ангажирани експерти од **PwC Северна Македонија и PwC Хрватска**, кои располагаат со значително регионално и меѓународно искуство во областа на корпоративните финансии, пазарите на капитал, ИПО трансакциите и корпоративното управување.

Од аспект на компаниите учеснички, особено значајна е финансиската поддршка обезбедена од ЕБОР. Имено, Банката за првата фаза од проектот ќе обезбеди грант средства со кои ќе покрие помеѓу 60 % и 70 % од трошоците за консултантските услуги. Компаниите ќе учествуваат со кофинансирање од 30 % до 40 %, при што нивниот максимален финансиски ангажман нема да надмине 4.000 евра. Овој модел овозможува компаниите да добијат пристап до висококвалитетни меѓународни консултантски услуги по значително поволни услови, истовремено обезбедувајќи доволно сопствено учество за да се гарантира нивна активна вклученост и посветеност на процесот.

Особено е важно што **Проектот не се третира како еднократна активност, туку како прва фаза од поширока иницијатива** за развој на нови издавачи на домашниот пазар на капитал. Согласно условите на јавниот повик, компаниите кои по завршувањето на проектот ќе донесат конкретна одлука за издавање акции или обврзници ќе можат да добијат дополнителна поддршка која би вклучила средства и кофинансирана техничка помош за подготовка и реализација на самата трансакција (втора фаза на проектот кој е начелно договорен со ЕБОР).

Од аспект на Берзата, реализацијата на овој проект претставува значаен чекор кон спроведување на стратешката определба за зголемување на пазарната понуда и креирање услови за појава на нови котации. Дополнително, проектот придонесува за продлабочување на соработката со меѓународните финансиски институции, зголемување на видливоста на домашниот пазар на капитал и создавање предуслови за негов подинамичен развој во наредните години. ■

СОРАБОТКА СО

КАСИС АД СКОПЈЕ

Соработка со КаСис

Во време кога дигиталните плаќања се дел од секојдневието на граѓаните, компаниите и финансиските институции, стабилната и сигурна платежна инфраструктура има сè поважна улога во развојот на современиот финансиски систем. Зад секоја брза, едноставна и безбедна трансакција стојат технолошки процеси, високи стандарди за заштита, постојано следење на ризиците и професионални тимови со длабоко познавање на платежната индустрија.

25 години искуство и развој во платежниот екосистем

КаСис, како единствен сертифициран процесор во Македонија, процесира за четири големи картични мрежи: Mastercard, Visa, Diners International и American Express, и претставува столб на довербата во локалниот и регионалниот платежен систем.

Годинава КаСис одбележува 25 години работа, развој, иновации и инвестирање во инфраструктурата за картични и електронски плаќања, градејќи се како важен технолошки и инфраструктурен партнер во платежниот екосистем со услуги за обработка на трансакции, поддршка на банкомати и ПОС-терминали, е-трговија, интернет-плаќања, персонализација на картички.

Денес, преку системите на КаСис месечно се обработуваат повеќе од 4 милиони трансакции, а услугите на компанијата ги користат банки, финансиски институции и повеќе од 1600 е-трговци и продажни места. Овие бројки ја покажуваат реалната улога на КаСис во секојдневното функционирање на платежниот систем и во поддршката на современите финансиски услуги.

Решенија за новите навики на пазарот

Развојот на КаСис низ годините е тесно поврзан со потребите на пазарот и со промените во начинот на кој граѓаните и компаниите ги користат финансиските услуги. Покрај стабилноста и безбедноста, пазарот денес бара решенија што го олеснуваат секојдневното работење на банките, финансиските институции и трговците, но и го подобруваат корисничкото искуство.

СОРАБОТКА СО

Преку сРау техничката платформа, сервисот Pay by Link, дигиталното издавање картичка (виртуелна картичка) и далечинско управување на параметри за картички (статус, лимити, салдо), се овозможува целосно дигитално корисничко искуство во кое било време од која било точка, како и непрекинато користење на дигиталните услуги што банките им ги нудат на своите клиенти.

Безбедност, стандарди и континуирана усогласеност

Како компанија сме горди што во континуитет ги имплементираме сите мандати од меѓународните мрежи и од локалната регулатива кои се поврзани со безбедност (на пр., Visa direct, SCA - strong customer notification, MasterCard moneysend, токенизирани трансакции). Паралелно, редовно се инвестира во модернизација на технолошката инфраструктура со цел усогласување со релевантни меѓународни стандарди.

Како потврда на оваа усогласеност, КаСис АД Скопје е наведен на официјалните веб-страници на Visa и MasterCard меѓу светските и европските сертифицирани процесори за картички според стандардите на PCI DSS / PCI Card Production/PIN PCI, како и ISO 27000 ISO 20000-1, со што дополнително ја потврдуваме континуираната грижа за безбедноста, заштитата на податоците и стабилноста на платежната инфраструктура.

Експертиза што стои зад сигурните платежни решенија

Зад развојот на услугите и решенијата на КаСис стои професионален тим со долгогодишно искуство во платежните системи, висок степен на обученост, професионализам, посветеност и исполнителност на своите работни обврски.

Тимот е предводен од г-ѓа Филомена Пљаковска-Аспровска, главна извршна директорка и претседателка на УО, заедно со извршните директори и членови на УО на КаСис, г-ѓа Лидија Вучидолова Богоевска и г. Дамјан Андоновски. Нивната експертиза, континуираното надградување и практичното познавање на потребите на пазарот му овозможуваат на КаСис да биде партнер што ја разбира поврзаноста меѓу технологијата, регулативата, безбедноста и корисничкото искуство.

Партнерство за понатамошна дигитализација на финансискиот сектор

Меморандумот за соработка што **Македонската банкарска асоцијација** го потпиша со **КаСис АД Скопје** воспоставува рамка за заедничко дејствување во области важни за развојот на современи, безбедни и ефикасни платежни услуги. Соработката отвора простор за размена на искуства и експертиза, како и за активности насочени кон унапредување на платежната инфраструктура, поддршка на дигиталните плаќања и е-трговијата, зајакнување на сајбер-безбедноста и превенција од измами.

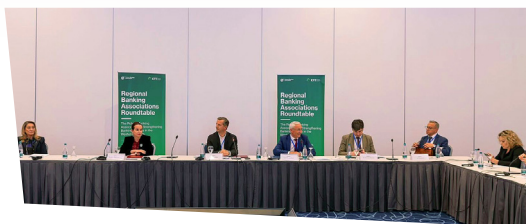
Двете институции ќе работат и на активности поврзани со регулаторната и стратешката рамка, преку размена на знаења, искуства и експертиза, како и преку заедничко учество во иницијативи поврзани со законската и подзаконската регулатива, а во чекор со современите дигитални предизвици и потребите на пазарот. ■

РЕАЛИЗИРАНИ АКТИВНОСТИ

МБА УЧЕСТВУВАШЕ НА РЕГИОНАЛНА ТРКАЛЕЗНА МАСА НА БАНКАРСКИТЕ АСОЦИЈАЦИИ ОД ЗАПАДЕН БАЛКАН ВО РАМКИТЕ НА KOSOVO FINANCE FORUM

■ Претседателката на МБА, д-р Маја Стевкова Штеријева, беше дел од панел-дискусијата што се одржа на 28 април 2016 година во Приштина, на тема „Клучни предизвици со кои се соочуваат банкарските системи во регионот“, каде што заедно со претставници од регионалните асоцијации и Меѓународната финансиска корпорација се дискутираше за актуелните трендови, дигиталниот развој и предизвиците во банкарскиот сектор.

[Прочитај повеќе...](#)

ПОТПИШАН МЕМОРАНДУМ ЗА СОРАБОТКА ПОМЕЃУ МАКЕДОНСКАТА БАНКАРСКА АСОЦИЈАЦИЈА И КАСИС АД СКОПЈЕ

■ Македонската банкарска асоцијација и КаСис АД Скопје на 30 април 2026 година потпишаа Меморандум за соработка, со кој се воспоставува рамка за заедничко дејствување во повеќе области од заеднички интерес.

[Прочитај повеќе...](#)

ДАРИЈА БОРИЗОВСКА И САРА МИЛКОВСКА ОД СЕПУГС „ВАСИЛ АНТЕВСКИ-ДРЕН“ ОД СКОПЈЕ МЕЃУ ФИНАЛИСТИТЕ НА ЕВРОПСКИОТ КВИЗ НА ПАРИ 2026

■ На 18 и 19 мај 2026 година Европската банкарска федерација беше домаќин на 9. издание на финалето на Европскиот квиз на пари, најголемиот европски натпревар за финансиска писменост за ученици на возраст од 13 до 15 години. Националните победнички тимови од 30 земји се собраа во Брисел оваа недела за да се натпреваруваат за титулата европски шампиони...

[Прочитај повеќе...](#)

МБА НА БАЛКАНСКИ ФОРУМ ЗА ПЛАЌАЊА 2026

од ЕУ, отворајќи дискусии за СЕПА интеграцијата, инстант плаќањата, отворено банкарство и новите регулативи што го обликуваат современиот платежен систем.

[Прочитај повеќе...](#)

БЛАГОДАРНИЦА ОД ГРАДОНАЧАЛНИКОТ НА ОПШТИНА КОЧАНИ ЗА ФОНДАЦИЈАТА „ЗАЕДНО ЗА ЕДНО“ И ЗА МАКЕДОНСКАТА БАНКАРСКА АСОЦИЈАЦИЈА

■ Претставници на Фондацијата „Заедно за едно“, основана од Македонската банкарска асоцијација, на 2 јуни 2026 година остварија работна средба со градоначалникот на Општина Кочани, д-р Владко Грозданов, во врска со текот на активностите за поддршка, лекување и закрепнување на повредените од трагичниот пожар во дискотеката „Пулс“.

[Прочитај повеќе...](#)

ЕДУКАТИВНО КАТЧЕ

ОДРЖАН НАСТАН ЗА ПРЕЗЕНТАЦИЈА НА ПРОЕКТОТ MICRES – MICRO-CREDENTIALS IN PRACTICE

■ На 14 мај 2026 година, во просториите на Македонската банкарска асоцијација успешно се одржа националниот дисеминативен настан за презентација на европскиот проект MiCreS под наслов: Micro-Credentials in Practice, чија цел е развој и промоција на микроквалификации, како современ и флексибилен пристап кон професионалното образование и доживотно учење.

На настанот присуствуваа над 30 претставници од банките и штедилниците, членки на МБА, Народната банка, Министерството за финансии, Комисијата за хартии од вредност, универзитети и факултети, и други релевантни чинители од финансискиот и образовниот сектор.

[Прочитај повеќе...](#)

ОДРЖАН ДВОДНЕВЕН СЕМИНАР НА ТЕМА „DECODING ESG: MASTERING RISK IN A COMPLEX REGULATORY LANDSCAPE“

■ Одделението за едукација при Македонската банкарска асоцијација на 20 и 21 април 2026 година успешно организира дводневен семинар на тема „Decoding ESG: Mastering Risk in a Complex Regulatory Landscape“. Настанот се реализира со финансиска поддршка од Европскиот фонд за Југоисточна Европа – EFSE и Европската Унија, во соработка со компанијата Op2M d.o.o. од Загреб, Хрватска.

[Прочитај повеќе...](#)

КОРИСНИ ЛИНКОВИ

НАРОДНА БАНКА
НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА
МАКЕДОНИЈА
<https://www.nbrm.mk/>

МИНИСТЕРСТВО
ЗА ФИНАНСИИ
<https://finance.gov.mk/>

КОМИСИЈА ЗА ХАРТИИ ОД
ВРЕДНОСТ НА РЕПУБЛИКА
СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
<https://www.sec.gov.mk/>

МАКЕДОНСКА БЕРЗА
<https://www.mse.mk/>

ЦЕНТРАЛЕН ДЕПОЗИТАР
НА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ
<http://www.cdhv.mk/>

=====

АСОЦИЈАЦИЈА
ЗА Е-ТРГОВИЈА НА
МАКЕДОНИЈА
<https://ecommerce.mk/>

ОРГАНИЗАЦИЈА
НА ПОТРОШУВАЧИТЕ НА
МАКЕДОНИЈА
<https://opm.org.mk/>

=====

ЕВРОПСКА БАНКАРСКА
ФЕДЕРАЦИЈА / EBF-
EUROPEAN BANKING FED-
ERATION
<https://www.ebf.eu/>

БАНКАРСКА АСОЦИЈАЦИЈА
НА ЦЕНТРАЛНА И ИСТОЧНА
ЕВРОПА / BACEE -
BANKING ASSOCIATION FOR
CENTRAL AND
EASTERN EUROPE
<https://bacee.hu/>

СВЕЧЕНО ОДБЕЛЕЖУВАЊЕ НА УСПЕХОТ НА НАЈДОБРИТЕ ТИМОВИ ОД ЕВРОПСКИОТ КВИЗ НА ПАРИ 2026

■ Во просториите на Македонската банкарска асоцијација, на 9.6.2026 година, се одржа свечен настан посветен на најуспешните тимови од националниот натпревар Европски квиз на пари 2026. Финалето на овој престижен европски натпревар за финансиска писменост се одржа на 19 мај 2026 година во Брисел, Белгија, во организација на Европската банкарска федерација.

[Прочитај повеќе...](#)

*Ставовите искажани во овој билтен се лични ставови на авторите. МБА не презема никаква одговорност за веродостојноста и оригиналноста на доставените текстови.